

NOTAT

Til:	Fakultetsstyret	
Fra:	Fakultetsdirektøren	
Kopi:	Vararepresentantene, instituttene, fak.adm.ledelse	
Gjelder:	ORIENTERING OM OD SIN ØKONOMI	
Møte:	27.04.2021	
Saksbehandler:	Ann Kristin Ohm	
Dato: 19.04.2021	Signatur:	Saksnummer:

Det odontologiske fakultet (OD) har de siste årene hatt en krevende økonomisk situasjon. Universitetsstyret har vedtatt krav om at ODs økonomi skal være i balanse ved utgangen av 2023.

På styremøte vil Seksjon for virksomhets- og økonomistyring (VØS) delta for å gi en presentasjon av virksomhets- og økonomistyring ved UiO. Dette inkluderer også en orientering om UiO sin fordelingsmodell. Som vedlegg til denne saken ligger et notat utarbeidet i august 2020 som gir et analyse og oversikt over viktige utviklingstrekk vedr. ODs inntekter og kostnader sett i et 8-10-årsperspektiv.

OD administrasjon har også utarbeidet et notat om OD sin økonomi basert på budsjettfordelingsnotatet høst 2020. Notatet omhandler også betraktninger knyttet til om OD bør utvikle en egen fordelingsmodell. Det vil også bli en orientering om de viktigste styringsparametere og utviklingen av disse.

Både universitetsstyret og OD sitt styre vil jevnlig bli orientert om den økonomiske utviklingen gjennom tertialvis rapportering, som består av en overordnet ledelsesvurdering, og en noe mer utfyllende økonomirapport.

Hensikten med ta saken opp i OD sitt styre er å gi styret en innføring i:

- Virksomhets- og økonomistyring ved UiO, inkludert fordelingsmodell.
- Bakgrunn og status for OD sin økonomisituasjon.
- En orientering om status på de viktigste styringsparametere for OD.
- Hvilke tiltak som er iverksatt og risiko knyttet til disse.

Vedlegg:

ODs økonomiske utvikling, Rapport fra Seksjon for virksomhets- og økonomistyring.

ODs økonomisk situasjon, notat fra fakultetsadministrasjonen.

ODs økonomisk situasjon

1. Innledning

Det odontologiske fakultet (OD) har de siste årene hatt en krevende økonomisk situasjon. For budsjettåret 2020 ble det vedtatt et budsjett med et merforbruk på 37 millioner kroner og et akkumulert merforbruk ved utgangen av 2023 på 43,7 millioner kroner for basisøkonomien. Koronapandemien forverret fakultetets økonomiske situasjon ytterligere første halvår, men ved rapportering for 2. tertial, hadde utviklingen snudd. Denne positive trenden har holdt seg, som det ble orientert om i virksomhetsrapporteringen for 3. tertial 2020, i styremøte den 16.02.21.

Universitetsstyret har vedtatt krav om at ODs økonomi skal være i balanse ved utgangen av 2023. Med de inntekter og kostnader som nå er lagt inn i budsjettet og basert på oppdatert prognose for **2020** per utgangen av oktober, har fakultetet et akkumulert merforbruk på 36 millioner kroner for 2021. Akkumulert er fakultetets økonomi i balanse ved utgangen av 2023 som forutsatt.

ODs økonomiske utfordringer kan deles i to. Ved utgangen av 2021 har OD et *lån mot fremtidig inntekter* på ca. 36 millioner kroner, som må betales tilbake innen utgangen av 2023. OD hadde i 2018 et *kostnadsnivå som lå over inntektsnivået* med ca. 10 millioner kroner og i 2019 med ca. 22 mill. kr. Det kreves ulike tiltak for å håndtere disse to utfordringene. For å betale ned lånet kan fakultetet iverksette midlertidige tiltak, mens for å redusere kostnadsnivået, må fakultetet sette i verk permanente tiltak. I dette budsjettet har vi både satt i verk midlertidige tiltak for å betale ned lånet, og vi har også iverksatt varige tiltak som viser at vi for øyeblikket ligger inne med et årlig mindreforbruk på ca. 4,5 mill. kr årlig fra 2024.

2. Basisvirksomheten

Basisvirksomheten til OD omfatter utdanning, forskning og formidling som finansieres av UiOs bevilgning fra Kunnskapsdepartementet (KD). ODs andel av UiOs KD bevilgning tildeles oss fra universitetsstyret. I tillegg har OD pasientinntekter, når våre studenter og kandidater behandler pasienter, som også går inn i basisøkonomien. Disse inntektene kommer fra tre kilder; egenandel fra pasienter, refusjon fra Helfo og inntekt fra Den offentlige tannhelsetjenesten. Disse inntektene skal i hovedsak finansiere all ODs virksomhet bortsett fra eksternt finansierte prosjekter. Tabellen under gir en oversikt over budsjett og prognose for basisvirksomheten 2021-2025.

Tabell 1: Basisvirksomheten for OD budsjett og prognose 2021-2025

Basisvirksomhet									
Beløp i mill. kr	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Prognose 2020 pr T2	Antatt resultat 2020 - til grunn for prognosene*	Budsjett 2021	Prognose 2022	Prognose 2023	Prognose 2024	Prognose 2025
Inntekter	-290,54	-231,54	-225,60		-240,64	-252,96	-248,75	-249,18	-249,53
Personalkostnader	229,71	232,61	230,65		219,07	217,45	213,78	223,26	221,88
Driftskostnader	70,83	62,39	64,77		65,08	63,38	62,80	63,32	63,34
Investeringer	3,60	10,90	1,85		3,96	2,56	2,56	1,94	1,41
Isolert mer-/mindreforbruk uten nettobidrag og prosjektavslutning	13,60	74,36	71,67		47,47	30,43	30,39	39,34	37,10
Nettobidrag	-3,20	-50,21	-46,64		-48,13	-47,14	-45,09	-43,76	-43,36
Prosjektavslutning	-0,58	-1,83	-0,54		0,00	-4,49	0,00	0,00	0,00
Isolert mer-/mindreforbruk	9,82	22,32	24,49		-0,65	-21,20	-14,70	-4,42	-6,26
Overført fra i fjor	-9,83	-0,02	22,30		36,34	35,69	14,48	-0,22	-4,64
Akkumulert mer-/mindreforbruk	-0,02	22,30	46,79	36,34	35,69	14,48	-0,22	-4,64	-10,90

OD får kompensert tapte pasientinntekter i 2020 og 2021 pga. Koronapandemien. I prognosen for 2020 er det estimert et forventet tap i pasientinntekter på totalt 10 millioner kroner. Det er lagt til grunn tilsvarende tap i 2021. (Fra 2022 forutsettes normalisering av pasientinntektene). I universitetsstyremøtet 20.10.2020 ble det vedtatt at OD får dekket 80 % av tapet i 2020. Dette finansieres ved at alle fakulteter og enheter bidrar.

Resultater målsetning							Resultatinntekter i kroner				
Inntekter kandidater	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025
Kategori D Bachelor-/masterkandidater	18	21	21	21	21	21	361	353	407	461	484
Kategori A Integrerte profesjons-/masterkandidater	49	55	62	55	55	55	5 708	5 785	6 111	6 763	7 007
Sum kandidater							6 068	6 138	6 518	7 223	7 491
Inntekter studiepoengproduksjon	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025
Kategori A Integrerte profesjons-/masterkandidater	270	287	287	287	287	287	20 162	20 969	22 076	22 625	23 081
Kategori D Bachelor-/masterkandidater	66	64	64	64	64	64	1 566	1 737	1 895	1 936	1 916
Annen utveksling	0	14	14	14	14	14	104	63	60	58	88
Utreisende Erasmus +	0	3	3	3	3	3	16	16	25	19	28
Inntekter studiepoengproduksjon							21 847	22 784	24 056	24 638	25 113
Inntekter forskningsresultater							2021	2022	2023	2024	2025
# Avlagte doktorgrader	10	10	10	7	7	7	1 340	1 575	1 880	2 350	2 115
NFR inntekter	9 856	12 000	9 000	9 000	9 000	9 000	309	496	609	724	704
EU inntekter (rammeprogram)	1 556	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 249	1 599	1 773	1 195	1 180
Publikasjonspoeng	120	120	120	96	96	96	1 547	1 632	1 746	1 756	1 639
BOA-midler	35 600	35 600	35 600	35 600	35 600	35 600	972	1 495	2 129	2 080	2 080
Sum forskningsresultater							5 417	6 796	8 137	8 104	7 718
Sum resultatinntekter							33 333	35 718	38 711	39 966	40 321

Kostnader

Personalkostnader

Vitenskapelige stillinger – midlertidige tiltak

I langtidsperioden har OD en vesentlig reduksjon i lønnskostnadene. Den sterke nedgangen i kostnadene skyldes i stor grad at OD har besluttet å holde 30% av rekrutteringsstillingene ledige frem til og med 2023. Beslutningen er fattet i forståelse med universitetsdirektøren, og OD vil ikke få inndratt midler som følge av manglende måloppnåelse på måltall. Dette tiltaket trappes opp i 2021

og får full effekt i 2022. Fra 2024 er det budsjettert med rekrutteringsstillinger i samsvar med ODs måltall. ODs måltall for rekrutteringsstillinger (totalt 49 årsverk) er lagt inn igjen fra 2024. Kostnadsbesparelsene ved dette tiltaket er ca. 28 millioner kroner. Dette tiltaket er avgjørende for å bringe ODs økonomi i balanse i 2023.

Budsjettet legger også til grunn å utsette ansettelser i enkelte vitenskapelige stillinger. Bemanning for vitenskapelige stillinger er vurdert, og noen stillinger holdes ledige inntil den økonomiske situasjonen bedrer seg.

Teknisk/administrative stillinger

I tillegg er det innarbeidet kutt ved at fakultetet holder en rekke stillinger midlertidig vakant i forhold til vedtatt bemanningsplan, og all rekruttering av slike stillinger godkjennes for tiden av dekan i ledermøtet. Siste bemanningsplan for teknisk/administrative stillinger ble vedtatt i 2009. Det er behov for å revidere funksjons- og bemanningsplanen for teknisk/administrative stillinger for å reflektere dagens behov og krav. Dette arbeidet bør påbegynnes i 2021.

Driftskostnader

Enhetene ved fakultetet har kuttet driftskostnadene betydelig sammenlignet med fjorårets budsjett og langtidsprognose. Totalt har OD kuttet med ca. 4,5% i snitt for perioden 2021-2023 (eksklusiv internhusleien).

Internhusleien øker med 2,5% i 2021.

Art overført-innt-kost	Artsrapport styringskart	Budsjett 2020	Prognose 2020	Budsjett 2021	Prognose2022	Prognose 2023	Ptognose 2024	Prognose 2025
Driftskostnader	Andre driftskostnader	21 384 540	19 995 272	23 315 532	21 392 080	21 049 580	21 445 080	21 440 080
	Internhusleie	35 552 275	35 656 837	37 401 616	37 401 616	37 401 616	37 401 616	37 401 616
	Kjøp av tjenester	5 660 750	5 225 750	3 030 750	3 065 750	2 880 750	2 900 750	2 900 750
	Kurs, konferanser og reiser	2 701 250	1 094 149	1 328 000	1 521 000	1 466 000	1 571 000	1 601 000
Driftskostnader Totalt		65 298 815	61 972 008	65 075 898	63 380 446	62 797 946	63 318 446	63 343 446

Dekanen har i ledermøtet besluttet å redusere kostnadene på en rekke områder som er gjengitt i budsjettnotatet. Se vedlegg. Disse tiltakene har gitt en kostnadsreduksjon i langtidsprognosen

Øvrige driftsposter:

- Det er budsjettert med 1,2 millioner kroner til annum (årlig). Foreløpig ufordelt. Det fordeles til instituttene basert på fast vitenskapelig tilsatte. Det fordeles kr 20.000 per årsverk.
- Det er budsjettert med 1,3 millioner kroner til forskningsmidler (årlig). Det fordeles til instituttene ca. 25.000 kr per hele årsverk for KD-finansierte rekrutteringsstillinger.
- OD mottar øremerkede midler til likestilling. Det er satt av 226.000 kroner årlig. Disse er budsjettert på fakultetsnivå.

Investeringer

Enhetene har meldt inn et investeringsbehov på totalt 15,7 millioner kroner. Tabellen under viser en oversikt over disse. På tross av den krevende økonomiske situasjonen OD er i, har vi prioritert å legge inn midler til å anskaffe to nye autoklaver siden de vi har i dag er svært gamle og kan havarere når som helst. Både den operative og økonomiske konsekvensen av et havari, er så store for klinikkdriften at det vil være uforvarselig ikke å bytte dem så snart som mulig.

Investeringsbehov 2021 - 2025

Pri	Avdeling	Utstyr	Kostnad inkl. mva
0	Sterilsentralen	Autoklaver 2 stk à kr. 770 000 eksl. Mva	2 125 000
1	IKO	Kjøp av "lånt utstyr" Intraoral skanner x 5 a kr. 243 500 eks. MVA	1 522 000
1	IKO	Kjøp av "lånt" Freser	500 000
1	IKO	Røntgenapparat operasjonsstue Kirurgen	57 000
1	Avd. for pedodonti & adf.	Røntgenapparat Barneklubben	57 000
1	Avd. for endodonti	4 nye fastmonterte mikroskop, og 1-2 mobile mikroskop a kr. 200-250 000	1 563 000
1	Avd. for oral kir. og oral me	Operasjonsbord x 1	250 000
1	Avd. for oral kir. og oral me	To nye operasjonslamper a kr. 60 000	150 000
1	Sterilsentralen	Instrumentvaskemaskiner 3 stk à ca kr. 720 000 eks. moms	2 700 000
2	Avd. for endodonti	Kamara på mikroskopet m. opptaksfunksjon og visning	63 000
2	Avd. for endodonti	Kameraoverføring til skjerm i 3 behandlingsboksene a kr. 70 000	263 000
2	Avd. for pedodonti & adf.	Patient Simulator Classic for behandlingsstol x 2 a kr. 22 500 eks. MVA	56 000
2	Avd. for pedodonti & adf.	Intraoralt kamera	40 000
2	Avd. for pedodonti & adf.	Kamera til klinisk fotografering x2, med ringblitz og objektiv	50 000
3	Avd. for pedodonti & adf.	Oppgradering bord og stoler seminarrom 2	50 000
3	Avd. for pedodonti & adf.	16 Uniter til klinikksal a ca. kr. 300 000	6 000 000
3	Avd. for pedodonti & adf.	44 sesseler a kr 5000	250 000
		Samlet investeringsbehov	15 696 000

Det er også innarbeidet noen midler til investering IT- og AV-utstyr i budsjettet.

I tillegg er det i prognosen lagt inn totalt 2,4 millioner kroner til investeringer i 2022 og 2023. Et svakt lønnsoppgjør og redusert pensjonssats har gitt fakultetet et økt handlingsrom som gir mulighet for økt investeringer forutsatt at bedringen i fakultetets økonomi vedvarer.

Tabell: Oversikt over investeringer i OD budsjett og prognose 2021-2025

Investeringer	Budsjett 2021	Prognose 2022	Prognose 2023	Prognose 2024	Prognose 2025
Nye autoklaver	2 125 000				
Avsetning til uspesifisert investeringer		1 200 000	1 200 000		
Infrastruktur pasientdatasystemet	535 000	525 000	525 000	525 000	525 000
Investering i IT/AV/foto infrastruktur	1 300 000	835 000	835 000	1 415 000	885 000
Sum investeringer	3 960 000	2 560 000	2 560 000	1 940 000	1 410 000

3. Rammefordeling av inntekter og kostnader for underliggende enheter

Hovedbevilgningen fordeles til instituttene slik at budsjett for 2021 går i balanse. Fordelingen avhenger av prognosen for 2020. Tabell under viser hvordan inntekter og kostnader er fordelt på de underliggende enheter.

Institutt		2020	Budsjett 2021
Tabell: Inntekter og kostnader fordelt på enhetene			
Etter regnskapet lukkes for 2020 vil fordeling bli korrigert for endringer i bundne midler og inngående balanse			
1600 Det odontologiske fakultet	Inntekter	-46 973 757	-28 285 227
	Personalkostnader	27 435 780	27 662 087
	Driftskostnader	10 397 047	10 037 267
	Investeringer	1 357 000	1 300 000
	Nettobidrag fra eksterntfinansierte prosjekter	-204 677	-1 087 510
	Prosjektavslutning		
	Overført fra i fjor	34 048 406	26 059 800
1600 Det odontologiske fakultet, felles Total		26 059 800	35 686 417
1615 Institutt for oral biologi	Inntekter	-50 068 250	-45 752 135
	Personalkostnader	38 831 673	36 596 248
	Driftskostnader	10 878 125	11 772 097
	Nettobidrag fra eksterntfinansierte prosjekter	-807 283	-761 508
	Overført fra i fjor	-688 967	-1 854 702
1615 Institutt for oral biologi Total		-1 854 702	0
1617 Institutt for klinisk odontologi	Inntekter	-132 491 501	-166 599 322
	Personalkostnader	160 676 574	154 815 505
	Driftskostnader	40 696 836	43 266 534
	Investeringer	492 913	2 660 000
	Nettobidrag fra eksterntfinansierte prosjekter	-45 641 600	-46 277 217
	Prosjektavslutning	-539 697	
	Overført fra i fjor	-11 059 025	12 134 500
1617 Institutt for klinisk odontologi Total		12 134 500	0
Grand Total		36 339 598	35 686 417

4. Eksterntfinansiert virksomhet

Eksternt finansiert virksomhet ved UiO er vanligvis forskningsprosjekter som finansieres over annet enn UiOs KD bevilgning. Finansører kan være Norsk Forskningsråd, EU og en rekke andre organisasjoner. Ved OD er spesialist- og dobbeltkompetanseutdanningen nå håndtert som eksterntfinansiert virksomhet. Den utgjør den største andelen av slik virksomhet hos oss.

Eksternt finansiert virksomhet									
Beløp i mill. kr				Antatt resultat 2020 - til grunn for prognosene*					
	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Prognose 2020 pr T2		Budsjett 2021	Prognose 2022	Prognose 2023	Prognose 2024	Prognose 2025
Inntekter	-15,82	-70,59	-70,13		-69,22	-65,77	-65,09	-64,89	-65,35
Personalkostnader	3,25	4,96	7,10		7,60	8,68	8,27	9,27	9,81
Driftskostnader	4,69	10,43	15,78		14,45	12,38	12,26	12,38	12,66
Investeringer	0,17	0,04			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Isolert mer-/mindreforbruk uten nettobidrag og prosjektavslutning	-7,71	-55,16	-47,25		-47,18	-44,71	-44,55	-43,23	-42,87
Nettobidrag	3,00	50,22	46,81		48,13	47,14	45,09	43,76	43,36
Prosjektavslutning	0,58	1,83	0,54		0,00	4,49	0,00	0,00	0,00
Isolert mer-/mindreforbruk	-4,14	-3,11	0,10		0,95	6,93	0,54	0,53	0,49
Overført fra i fjor	-3,96	-8,10	-11,21		-10,34	-9,39	-2,47	-1,93	-1,40
Saldo	-8,10	-11,21	-11,12	-10,34	-9,39	-2,47	-1,93	-1,40	-0,91

Tilskudd til spesialistutdanningen og dobbelkompetanse

Det er i langtidsprognosen og budsjett 2021 lagt inn en forventning om at OD mottar tilskudd til spesialistutdanningen fra Helsedirektoratet på samme nivå som for 2020. Det forutsettes at fakultetet tar opp like mange kandidater som ble uteksaminert tidligere i år for å opprettholde tilskuddet. Det er i statsbudsjett for 2021 ikke gjort kutt i rammene til spesialistutdanningen pga. pandemien. For perioden fra 2022 har vi lagt inn en reduksjon i tilskuddet på 3,8%.

I statsbudsjettet for 2018/2019 besluttet Helsedirektoratet å fase ut tilskuddordningen til dobbeltkompetanseutdanningen. På bakgrunn av dette har ikke fakultetet tatt opp flere kandidater f.o.m. 2019. Utfasing av tilskuddordningen innebærer at vi får en reduksjon i tilskuddet for hvert år frem til ordningen blir avsluttet. Vi får tilskudd for de kandidatene som per i dag holder på med utdanningen og frem til kandidatene er ferdige med utdanningen sin.

Inntekter fra eksterntfinansierte prosjekter

Eksterntfinansierte prosjekter tilfører oss penger på to ulike måter:

- Prosjektene gir et positivt nettobidrag dvs. inntektene i prosjektet dekker deler av ODs basiskostnader i tillegg til de direkte kostnadene i prosjektet.
- I fordeling av KD-bevilgningen premieres fakultetene for eksterne prosjekter ved å gi fakultetet et tilskudd for hver prosjektkrone vi får inn. Det er ulike satser for ulike typer prosjekter.

Tabell under viser ambisjonsnivået som er lagt for aktivitet på eksterntfinansierte prosjekter for perioden (2021-2025). Prognosen er nedjustert til et mer realistisk nivå basert på snitt de siste årene. Tabellen viser også hvor mye resultatinntekter aktiviteten vil gi i langtidsperioden.

Målsetning i kroner							Resultatinntekter, i kroner				
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2021	2022	2023	2024	2025
NFR inntekter	9 856	12 000	9 000	9 000	9 000	9 000	309	496	609	724	704
EU inntekter (rammeprogram)	1 556	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 249	1 599	1 773	1 195	1 180
BOA-midler	35 600	35 600	35 600	35 600	35 600	35 600	972	1 495	2 129	2 080	2 080
Inntekter midlertidige satsinger	47 012	49 100	46 100	46 100	46 100	46 100	2 530	3 590	4 511	3 998	3 964

Tabellen nedenfor viser ODs nettobidrag fra den eksterntfinansierte virksomheten. Prosjektstyrt tilskudd til spesialistutdanningen og dobbelkompetanseløpet gir et høyt nettobidrag. Det er en relativt liten andel som kommer fra ordinære bidrags- og oppdragsprosjekter.

Nettobidrag	Prognose 2020 (per oktober)	Budsjett 2021	Prognose 2022	Prognose 2023	Prognose 2024	Prognose 2025
Aktive prosjekter	3 150 467	3 912 643	3 343 859	2 294 158	915 777	805 496
Forventing om nye prosjekter (for å oppfylle ambisjonsnivå for EFV)		728 946	1 702 404	2 080 822	2 317 511	2 445 083
Spesialistutdanningen	39 667 015	39 924 815	39 432 407	39 432 407	39 432 407	39 432 407
Dobbelkompetanseutdanningen	3 836 077	3 559 831	2 662 780	1 283 833	1 096 002	681 429
Sum nettobidrag	46 653 559	48 126 235	47 141 451	45 091 220	43 761 697	43 364 415

5. Risiko

OD legger har et budsjett som går i balanse i 2023. Vi vil ha høyt fokus på å gjennomføre tiltakene for å sikre at den økonomiske utviklingen ikke snur. Det er flere forutsetninger som innehar en risiko for at langtidsprognosen ikke skal holde.

1. *Pasientinntekter blir liggende under 40 mill. kr i flere år fremover pga. Korona – sannsynlighet høy, konsekvens høy*

Hvis vi får en ny økning av Korona i samfunnet, vil vi kunne oppleve at Regjeringen gjeninnfører restriksjoner som medfører en reduksjon i antall pasienter vi kan behandle i klinikkene våre. Dette vil medføre lavere inntekter.

Koronapandemien, med tilhørende smitteverntiltak og redusert aktivitet, påvirker nivået på pasientinntektene. OD får dekket 80% av tapte pasientinntekter i 2020, og prognosen tar høyde for en tilsvarende kompensasjon for tap i 2021. Pasientinntektene er alltid en kilde til usikkerhet fordi disse inntektene også påvirkes av tilgangen til pasienter med riktig behandlingsbehov.

2. *OD leverer ikke på resultatindikatorene – sannsynlighet middels, konsekvens høy*

Dårligere resultater på resultatindikatorene enn forutsatt utgjør en risiko. Det er blant annet forventet økt studiepoengproduksjon de neste årene på grunn av større kull på masterstudiet. Arbeidet med å unngå frafall på studiet er viktig i denne sammenheng.

3. *Ekstrakostnader knyttet til fellesundervisningen med MED– sannsynlighet høy, konsekvens høy*

Uenighet knyttet Fellesundervisning med Det medisinske fakultet. Dette utgjør en risiko for den 5-årige prognosen estimert til en merkostnad på ca. 7 millioner kroner.

4. *Teknologisk medisinsk utstyr bryter sammen og medfører større, ikke-budsjetterte investeringer – sannsynlighet høy, konsekvens høy*

Det er satt av begrensede midler til investeringer i langtidsbudsjettet 2020-2023. OD har store mengder teknologisk, medisinsk utstyr som til dels er gammelt noe som medfører høy sannsynlighet for havari i femårsperioden.

5. *Reduksjon i tilskudd til spesialistutdanningen– sannsynlighet høy, konsekvens middels*

Helsedirektoratet har tidligere varslet en gradvis nedtrapping av tilskudd til spesialistutdanningen fra 2022. OD har budsjetter med et kutt på 3,8% i dette tilskuddet fra 2022 og ut perioden.

6. Fordelingsmodell

Nasjonalt finansieringssystem og intern fordelingsmodell

For UH-sektoren samlet kommer om lag 3 av 4 kroner i form av direkte institusjonsbevilgninger som vedtas i Stortinget. Den siste ¼ har mange kilder der Forskningsrådet er den største, men langt fra den eneste. Den UiO-interne fordelingen av institusjonsbevilgningen er i stor grad en videreføring av det nasjonale systemet, men inneholder dimensjoneringsmekanismer som i liten grad er tatt i bruk

UiO fordelingsmodell:

Grunnstrukturen i modellen er slik: I bunnen ligger en firedeling av universitetets oppgaver i 1) forskningsbasert utdanning, 2) forskning og forskerutdanning, 3) samfunnskontakt og 4) samlingsforvaltning. Alle fordelingskriterier og fordelingsnøkler knyttes til disse fire oppgavene.

Bevilgningene kan være av tre typer (i) basisbevilgninger, (ii) resultatbevilgninger og (iii) satsinger.

Det har vært en intensjon at modellen hovedsakelig skal følge opp insentivene i den nasjonale finansieringsmodellen. UiO har i sin interne fordelingsmodellen imidlertid valgt å synliggjøre flere elementer av basiskomponenten (studieplasser, rekrutteringsstillinger, eksperimentell infrastruktur m.m.). Det ble i utformingen av modellen lagt vekt på å sikre stabilitet og forutsigbarhet i bevilgningene til fakultetene. Basisbevilgningen skulle være et bærende element, de resultatbaserte prisene ble derfor nedskalert sammenlignet med den nasjonale modellen og resultatberegningen i UiOs modell ble basert på et tre-årig gjennomsnitt.

Universitetsstyrets modell for fordeling av den ordinære statsbevilgningen synliggjør konsekvenser av strategiske prioriteringer ved å knytte ressursfordelingen til aktivitetsområder og tildelingsmåter. Modellen viser dermed grunnlaget for den aktuelle ressursfordelingen til fakulteter, museer, sentre og øvrige enheter. Ressursstyring gjennom finansieringsmodellen kompletteres av styrets verbale signaler i årsplanen og dialog mellom universitetsledelsen og ledelsen på fakulteter og tilsvarende enheter.

OD og fordelingsmodell:

OD har i dag ikke en intern fordelingsmodell knyttet til budsjettbehandling. Dette betyr fordelingen skjer basert på historiske data (tidligere års fordeling) og politiske vedtak gjort av styret. OD har hatt noen incentivmidler knyttet til noen få områder. Disse er redusert disse siste årene grunnet den stramme økonomisksituasjonen. Følgende tiltak finnes i dag:

- Stimuleringsmidler knyttet til PhD disputas gis tilbake til fagmiljøet/veileder. (40000,-)
- Overskudd fra oppdragsvirksomhet disponeres i hovedsak av fagmiljøet/vitenskapelig ansatt som har gjennomført oppdraget.

UiO og fordelingsmodell

I dag har følgende fakulteter egne fordelingsmodeller ved UiO:

- HF
- JUS
- MED
- SV
- UV

Fordelen med en fordelingsmodell vil være:

- Skape intensiver for å følge opp UiO sin finansieringsmodell. Mangel på intensiver kan føre til at OD «taper i budsjettfordelingen».
- Legge til grunn en mest mulig transparent modell, som forklare fordeling av midlene.
- Redusere diskusjon om bevilgning til enkelt tiltak/miljøer, til en diskusjon om prinsipielle elementer som skal inngå i modellen, og deres betydning.

Ulemper med en fordelingsmodell vil være:

- De fleste enheter ønsker ikke kraftige svingninger i økonomien, og har derfor lagt til elementer i modellene som redusere svingninger. Modellen vil derfor har ofte ha liten effekt fra år til år.
- OD har en klinikk virksomhet som det er få internt UiO budsjett incentiver knyttet til. Vi har en profesjonsbasert utdanning som er kostnadsintensiv som av den grunn begrenser muligheter til skalering.
- Fordelingsmodeller kan redusere transparens, særlig hvis de blir komplekse. Dette kan føre til at viktige prinsipielle spørsmål blir skjult i modellen.
- Incentiver har som intensjon å premiere en type adferd (eks. bedre forskning) dette kan være vanskelig å måle og kan føre til uønsket atferd (eks. flere men dårligere publikasjoner)

Å utarbeide og iverksette en fordelingsmodell er et krevende arbeid som vil ta tid. Det anbefales derfor ikke at det skjer for fordeling 2022. Men det bør vurderes å nedsette en arbeidsgruppe som vurdere mulige modeller og om det er hensiktsmessig å innføre en fordelingsmodell ved OD. Et slikt arbeid vil være med på å kunne tydeliggjøre hvilke hovedelementer som påvirker inntekts- og utgiftselementene i OD sin økonomi, uavhengig om man beslutter å innføre en fordelingsmodell.

ODs økonomiske utvikling

Rapport fra Seksjon for virksomhets- og økonomistyring, UiO

August 2020

BAKGRUNN

Det odontologiske fakultet (OD) har de senere årene hatt en negativ økonomisk utvikling. Universitetsstyret vedtok i juni 2019 at «[d]et må iverksettes tiltak [...] ved OD, slik at driften igjen går i balanse, både akkumulert og isolert, senest i løpet av 2023».

I dialog med universitetsdirektør høsten 2019 la ODs ledelse fram en plan for å bringe fakultets økonomi i balanse.

Den videre utviklingen viser imidlertid en ytterligere forverring av situasjonen, og ODs prognose etter 1. tertial 2020 viser et vesentlig merforbruk i langtidsperioden. Som følge av dette vedtok Universitetsstyret i juni 2020: «Styret ber universitetsdirektøren straks igangsette en særskilt oppfølging av den økonomiske situasjonen ved Det odontologiske fakultet.» og «Styret ber om å bli orientert om arbeidet med oppfølging av situasjonen ved Det odontologiske fakultet og om effekt av igangsatte tiltak.»

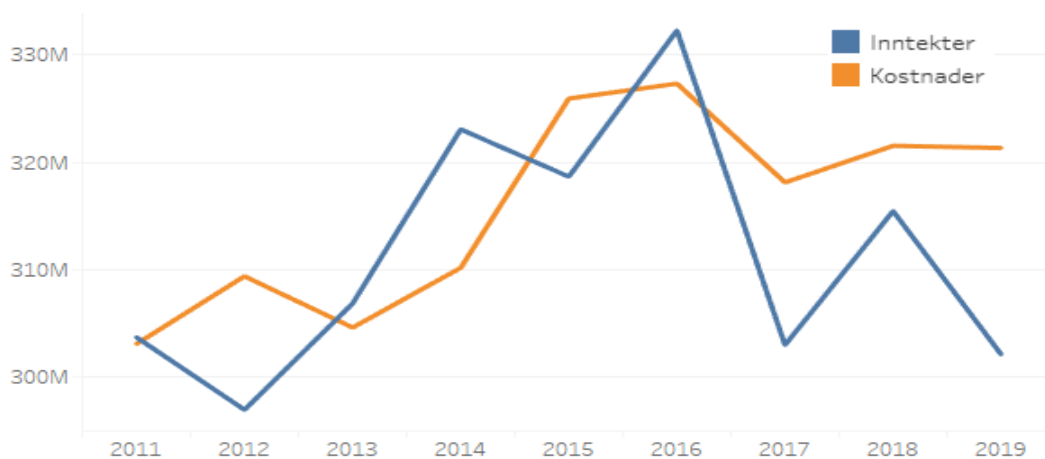
Som del av det videre arbeidet har universitetsdirektøren vedtatt et mandat som sier at «[s]om bidrag til ODs eget arbeid, vil Seksjon for virksomhets- og økonomistyring (VØS) innen 28. august 2020 levere en oversikt over viktige utviklingstrekk vedr. ODs inntekter og kostnader i et 8-10-årsperspektiv. VØS vil også bidra med tall for årsverksutvikling. De tertialvise virksomhetsrapportene fra OD bidrar også med interessant materiale til situasjonsforståelsen. OD har et budsjettseminar 31. august 2020 der VØS' leveranse inngår som del av bakgrunnsinformasjonen.». Dette dokumentet er utarbeidet med utgangspunkt i denne bestillingen til VØS.

I det nevnte mandatet understrekes det også at «[u]tgangspunktet er ansvaret som OD selv har for en forsvarlig styring av økonomien ved fakultetet i en rammestyrte organisasjon. Situasjonsforståelse, tiltak og gjennomføring er ODs ansvar, men universitetsdirektøren vil som følge av Universitetsstyrets vedtak ha en særskilt oppfølging.»

SAMMENDRAG

Det odontologiske fakultet (OD) har over flere år sett fallende inntekter (reduisert UiO-bevilgning, bortfall av aldersbestemmelse og redusert tilskudd til spesialistutdanningen) og har varslet tiltak for en økonomi i balanse. Det kan synes som inntektssikring har hatt høyere prioritet enn kostnadsreduksjoner ved OD. Mer gjennomgripende, kostnadsreducerende tiltak må nå gjennomføres.

Hovedbildet ved OD er at både inntekter og kostnader økte – i balanse – fram til 2016. Etter dette har inntektene falt uten at man har evnet å tilpasse kostnadsnivået tilsvarende. OD fikk etter 2016 et brått skifte i økonomien og har på kort tid opparbeidet seg et vesentlig merforbruk. Nedenstående figur viser tydelig denne utviklingen.

Denne situasjonsforståelsen må forankres ved fakultetet, og det må komme på plass en plan som tar utgangspunkt i et varig lavere inntektsnivå.

HVA SIER ØKONOMI- OG ÅRSVERKSDATA OM ODS ØKONOMISKE UT- VIKLING?

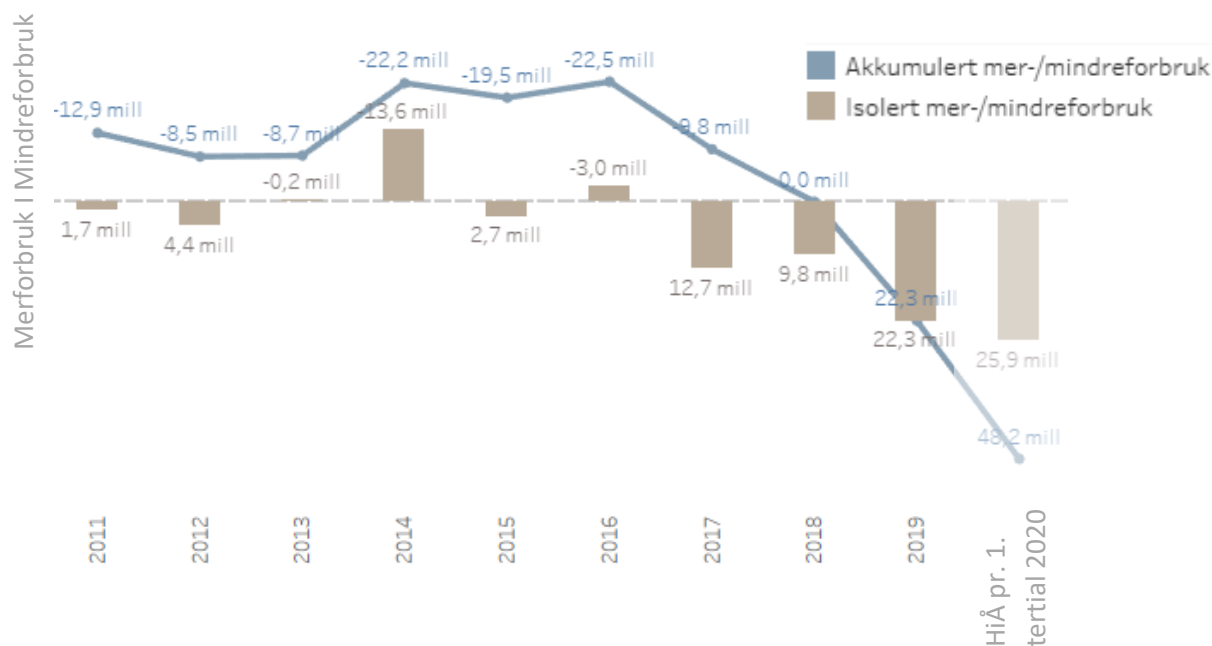
VØS har blitt bedt om å gi en oversikt i et 8-10-årsperspektiv. Tidsperioden avgrenses seg naturlig ved at de tidligste tilgjengelige regnskapsdataene i UiOs Tableau-system er fra 2011. Ttidsseriene må av ulike grunner tolkes med et visst forbehold¹, - særlig gjelder dette dataene før 2013.

Vi har fokusert på utviklingen t.o.m. 2019 da dette er siste avsluttede regnskapsår. Mht. de foreløpige dataene for 2020 kan det være krevende å skille mellom substansiell underliggende utvikling og hva som skyldes periodeforskyvinger/sesongsvingninger, samt de ekstraordinære effektene av korona-situasjonen. I figur 1 og 2 har vi likevel valgt å inkludere tall fra 2020 for å gi en indikasjon på nåværende «fart og retning» i økonomien.

Et overordnet blikk på ODs økonomiske utfordringer: Utviklingen i mer- og mindreforbruket

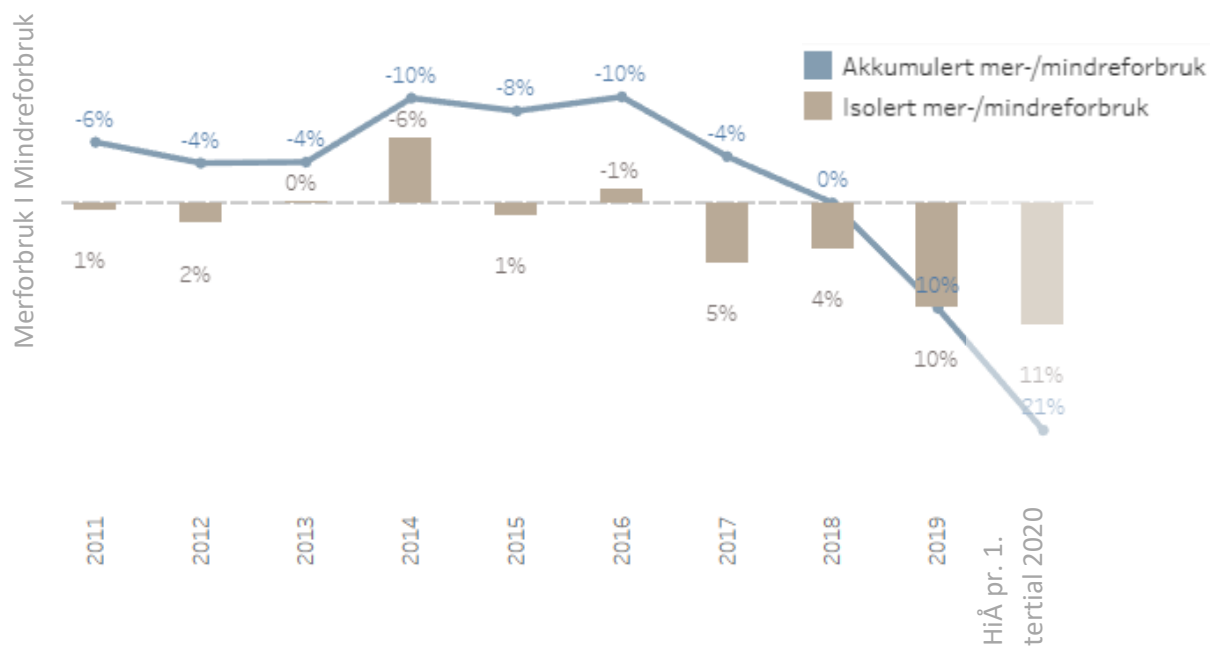
Figur 1 og 2 viser utviklingen i ODs mer- og mindreforbruk de senere årene², i hhv. mill. kr. og % av inntekter. Figurene viser at fram mot 2016 varierer det isolerte resultatet en del fra år til år, men fakultetet opprettholder i perioden et tilsynelatende sunt nivå på det akkumulerte mindreforbruket.

Figur 1: Mer- og mindreforbruk på basisvirksomheten – i mill. kr.

¹ Forhold som kan skape støy og feil i tidsserien er bl.a. ny artskontoplan fra 2013, flere tilfeller av regnskapsmessig omkategorisering av deler av virksomheten – og at årsverksdataene særlig før 2013 er noe mangelfulle
² I UiOs terminologi er *mindreforbruk* at kostnadene er høyere enn inntektene («overskudd»), mens *merforbruk* er det motsatte («underskudd»). *Isolert* mer- eller mindreforbruk referer til ett enkelt år, - mens *akkumulert* mer-/mindreforbruk også inkluderer overført mer-/mindreforbruk fra tidligere perioder.

Figur 2: Mer- og mindreforbruk på basisvirksomheten – i % av inntekter³

Fra og med 2017 skjer det et kraftig skifte. I de påfølgende årene har fakultetet hvert år relativt store isolerte merforbruk. OD går ut av 2019 med et akkumulert merforbruk tilsvarende 10% av årlige inntekter, og også det *isolerte* merforbruket var i 2019 på 10%.

Når det gjelder utviklingen hittil i år i 2020, *før* negative konsekvenser av COVID-19, er det ikke usannsynlig at man vil ende på et isolert merforbruk omtrent i samme størrelsesorden som i 2019. Det betyr at OD går ut av 2020 med et akkumulert merforbruk i størrelsesorden 20% av årlige inntekter. Dette må anses som dramatisk.

³ Beregnet som prosent av inntekter på basisvirksomheten i 2019

ODs overordnede inntekts- og kostnadsutvikling

Hva er de underliggende forholdene som driver utviklingen vi ser i figur 1 og 2?

Figur 3 og 4 viser ODs inntekts- og kostnadsutvikling i perioden.

Figur 3: Basisvirksomheten: Inntekts- og kostnadsutvikling (smART-oppsett) – i mill. kr.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Inntekter	-218,0	-217,7	-220,3	-267,6	-270,1	-284,5	-277,4	-290,5	-231,5
Personalkostnader	168,2	180,5	191,7	199,9	207,0	218,0	218,9	229,7	232,6
Investeringer	9,0	11,7	3,6	6,9	11,7	6,5	11,0	3,6	10,9
Internhusleie	26,6	26,7	22,1	22,8	28,6	29,1	29,9	33,9	34,7
Andre driftskostnader	33,5	31,6	37,0	34,6	36,3	38,1	35,7	36,9	27,7
Sum kostnader	237,3	250,5	254,5	264,1	283,6	291,7	295,6	304,1	305,9
Nettobidrag	-17,2	-27,5	-33,8	-5,2	-9,0	-5,3	0,1	-3,2	-50,2
Prosjektavslutning	-0,3	-0,8	-0,5	-4,9	-1,9	-4,8	-5,6	-0,6	-1,8
Sum nettobidrag og prosjektavslutning	-17,6	-28,3	-34,3	-10,1	-10,8	-10,2	-5,5	-3,8	-52,0
Isolert mer-/mindreforbruk	1,7	4,4	-0,2	-13,6	2,7	-3,0	12,7	9,8	22,3
Overført fra i fjor	-14,6	-12,9	-8,5	-8,7	-22,2	-19,5	-22,5	-9,8	0,0
Akkumulert mer-/mindreforbruk	-12,9	-8,5	-8,7	-22,2	-19,5	-22,5	-9,8	0,0	22,3

Figur 4: Eksternt finansiert virksomhet: Inntekts- og kostnadsutvikling (smART-oppsett) – i mill. kr.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Inntekter	-26,3	-28,3	-41,6	-16,4	-17,3	-23,4	-9,5	-15,8	-70,6
Personalkostnader	4,3	3,7	4,1	5,0	6,4	7,9	2,7	3,2	5,0
Investeringer	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,0
Andre driftskostnader	2,2	2,1	1,5	3,4	3,7	3,5	2,9	4,7	10,4
Sum kostnader	6,6	5,8	5,6	8,5	10,2	11,7	5,6	8,1	15,4
Nettobidrag	17,2	27,5	33,7	5,2	8,3	4,6	-0,2	3,0	50,2
Prosjektavslutning	0,5	1,1	0,5	4,9	1,9	4,8	5,6	0,6	1,8
Sum nettobidrag og prosjektavslutning	17,7	28,5	34,3	10,1	10,2	9,4	5,4	3,6	52,0
Isolert mer-/mindreforbruk	-2,0	6,1	-1,8	2,3	3,2	-2,3	1,5	-4,1	-3,1
Overført fra i fjor	-10,4	-13,0	-6,9	-8,7	-6,4	-3,2	-5,5	-4,0	-8,1
Akkumulert mer-/mindreforbruk	-12,4	-6,9	-8,7	-6,4	-3,2	-5,5	-4,0	-8,1	-11,2

Figur 3 og 4 tar utgangspunkt i UiOs internregnskap («smART-oppsett»). smART-oppsettet opererer med separate tabeller for basisvirksomheten (BV) og eksternt finansiert virksomhet (EFV), men vi ser at et slikt todelt oppsett fungerer dårlig for OD fordi det har vært vesentlige regnskapsmessige omkategoriseringer av virksomhet mellom BV og EFV i perioden (f.eks. i 2013 og 2019). I det følgende velger vi derfor i stedet å forholde oss til summen av BV og EFV, som framstilt i figur 5.

Figur 5: Totalvirksomheten (basisvirksomheten + eksternt finansiert virksomhet) – i mill. kr.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Inntekter	-244,4	-246,0	-261,9	-284,0	-287,3	-308,0	-286,9	-306,4	-302,1
Personalkostnader	172,5	184,2	195,8	204,9	213,4	225,9	221,5	233,0	237,6
Investeringer	9,0	11,7	3,6	7,0	11,8	6,7	11,1	3,8	10,9
Internhusleie	26,6	26,7	22,1	22,8	28,6	29,1	29,9	33,9	34,7
Andre driftskostnader	35,7	33,7	38,5	38,0	40,0	41,7	38,6	41,6	38,1
Sum kostnader	243,9	256,3	260,0	272,6	293,9	303,4	301,2	312,3	321,3

For å gjøre beløpene i perioden sammenliknbare og kunne se de reelle endringene over tid har vi i figur 6 gjort en inflasjonsjustering⁴ av beløpene fra figur 5.

Figur 6: Totalvirksomheten (basisvirksomheten + eksternt finansiert virksomhet) inflasjonsjustert – i mill. kr.

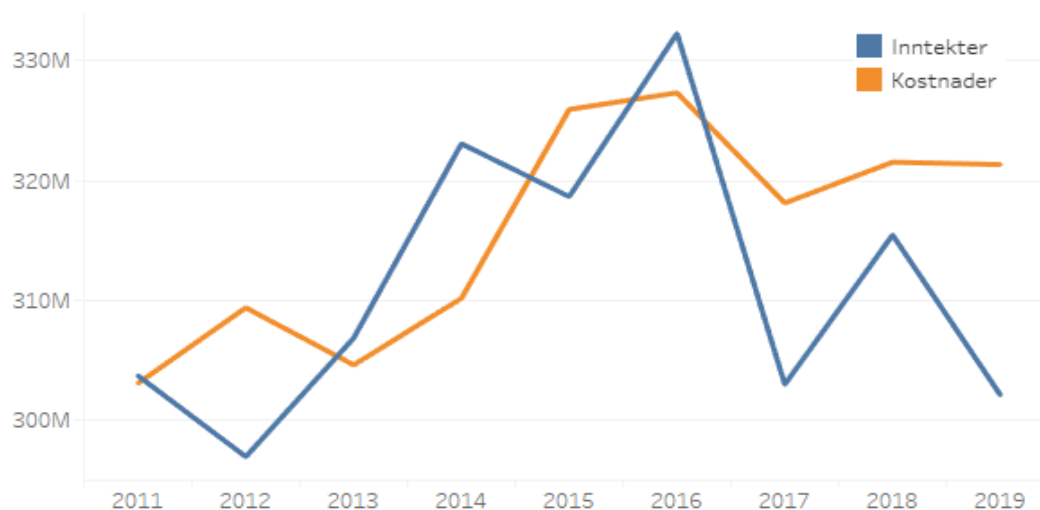
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Inntekter	-303,7	-297,0	-306,9	-323,1	-318,7	-332,2	-303,0	-315,5	-302,1
Personalkostnader	214,4	222,4	229,3	233,1	236,7	243,8	234,0	239,9	237,6
Investeringer	11,2	14,1	4,3	7,9	13,1	7,2	11,7	3,9	10,9
Internhusleie	33,1	32,3	25,9	25,9	31,7	31,4	31,6	35,0	34,7
Andre driftskostnader	44,4	40,7	45,1	43,2	44,4	44,9	40,8	42,8	38,1
Sum kostnader	303,1	309,4	304,6	310,2	325,9	327,3	318,1	321,5	321,3

Hvis vi tegner denne inflasjonsjusterte inntekts- og kostnadsutviklingen opp i en graf får vi følgende bilde (figur 7):

⁴ Det finnes ulike prinsipper og satser som kan benyttes for inflasjonsjustering. I dette notatet har vi tatt utgangspunkt i 2/3 faktisk lønnsvekst i statlig sektor iht. Teknisk beregningsutvalg og 1/3 faktisk prisvekst (konsumprisindeksen). Dvs. alle inflasjonsjusterte beløp i notatet er omregnet til 2019-kr. basert på følgende faktorer:

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1,2429	1,2072	1,1715	1,1377	1,1091	1,0789	1,0563	1,0297	1

Figur 7: Utvikling i inntekter og kostnader (inflasjonsjustert)

Grafen viser tydelig at fakultetet i perioden fram mot 2016 opplevde en vesentlig inntektsøkning, og at kostnadene i denne perioden økte omtrent tilsvarende. Etter 2016 har det vært en vesentlig reduksjon i inntektene. Også på kostnadssiden er det en viss reduksjon etter 2016, men på langt nær så mye som inntektene.

Nærmere om inntektsutviklingen

Hvilke typer inntekter er det som driver hhv. opp- og nedgangen i inntekter som vi så i figur 7?

Figur 8: Inntektsutvikling (inflasjonsjustert)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
KD-inntekt	-226,1	-223,7	-217,5	-228,8	-229,5	-226,8	-214,8	-223,6	-211,3
Pasientinntekter	-40,2	-35,9	-38,7	-35,5	-30,9	-36,8	-35,2	-37,6	-41,4
HOD-bevilgning spesialistutdanningen	-17,7	-19,8	-27,1	-30,4	-30,1	-33,9	-34,5	-29,9	-30,0
HOD-bevilgning dobbeltkompetanseutdanni..	-4,0	-4,2	-6,4	-8,0	-8,1	-7,5	-8,4	-6,6	-5,0
Aldersbestemmelse av mindreårige asylsøk..	-4,0	-4,4	-6,9	-7,3	-9,8	-14,9	-0,4		
Øvrige inntekter	-11,9	-9,0	-10,4	-13,1	-10,2	-12,3	-9,7	-17,8	-14,4
Grand Total	-303,7	-297,0	-306,9	-323,1	-318,7	-332,2	-303,0	-315,5	-302,1

Vi ser at det er økning i HOD-bevilgningen og oppdragene med aldersbestemmelse av asylsøkere som driver inntektsoppgangen fram mot 2016. Deretter er det et sammenfall av ting som gjør at inntektene reduseres: Oppdragene med aldersbestemmelse avvikles, og både bevilgningen til spesialistutdanning og UiO-bevilgningen (kalt «KD-bevilgningen» i figur 8) reduseres. Vi ser også at pasientinntektene svinger i perioden: reduksjon fram mot 2015, deretter økning fram mot 2019.

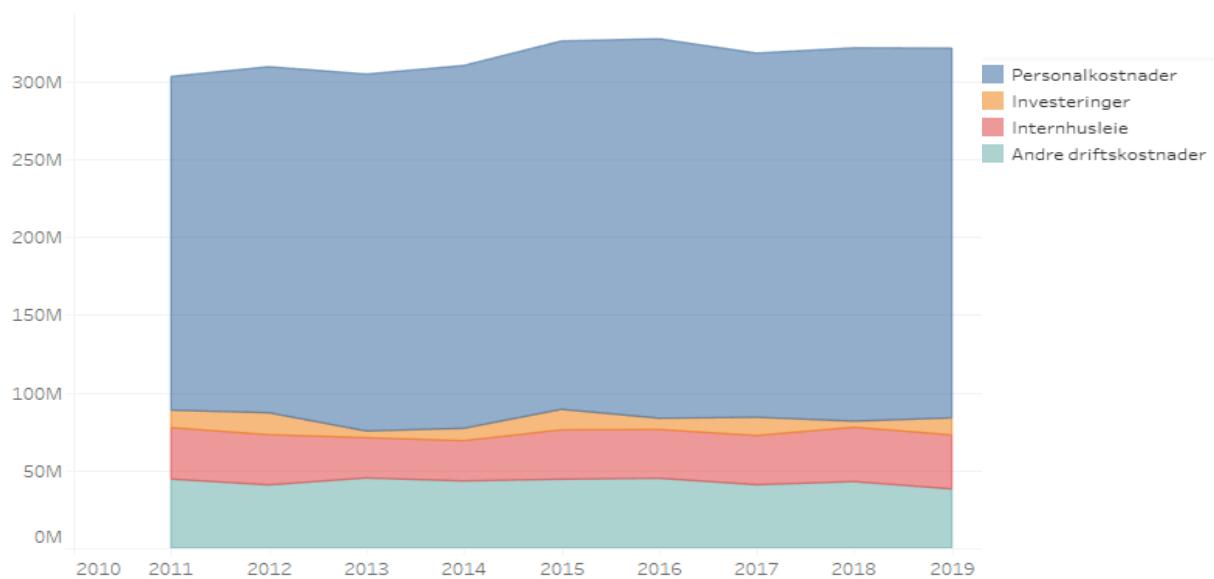
Reduksjonen i UiO-bevilgningen etter 2016 skyldes kutt som alle UiOs enheter har vært utsatt for i denne perioden. Dels dreier det seg om ABE-kutt, som er årlige kutt i statsbudsjettet for alle statlige virksomheter. Dels dreier det seg, spesielt i 2017, om UiO-interne rammekutt. Selv om alle UiOs enheter altså har vært utsatt for kutt, har likevel andre fakulteter sett bedre bevilgningsutvikling enn OD. UiO-bevilgningen bestemmes bl.a. av enhetenes resultatutvikling, av UiO-interne forskningssettinger og eksternt gitte studieplasser og rekrutteringsstillinger. OD har ikke hatt vekst av betydning på disse områdene.

Figur 8 viser et tilsynelatende hopp i KD-inntekt/UiO-bevilgning i 2018. Dette reflekteres ikke i våre data om UiO-fordelingen, som har en tilsynelatende jevn utvikling mellom 2017 og 2019. Vi antar at dette kan skyldes en form for særskilt tildeling dette året, f.eks. infrastrukturmidler.

Nærmere om kostnadsutviklingen

I figur 7 så vi at kostnadene økte vesentlig i perioden fram mot 2016, for deretter å gå *noe* ned igjen fram mot 2019. Hvordan bidrar ulike typer kostnader i denne utviklingen?

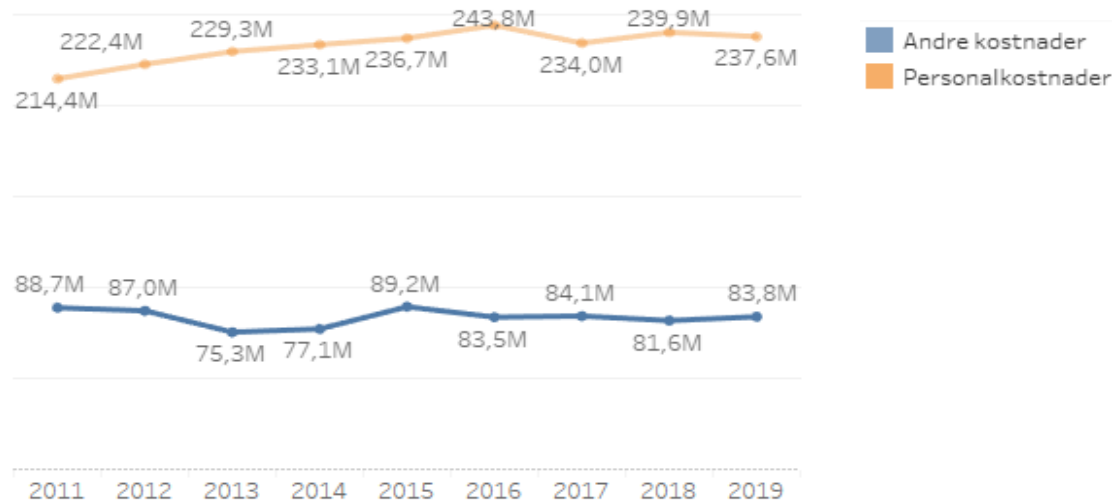
Figur 9: Utvikling i sammensetning av kostnader (inflasjonsjustert)

Figur 9 illustrerer at personalkostnadene utgjør den desidert største kostnadstypen ved OD (i størrelsesorden 70-75% av totale kostnader). Vi kommer mer detaljert tilbake til personalkostnadene i neste avsnitt, men kan allerede med utgangspunkt i figur 9 fastslå at personalkostnadene alene synes å være driveren bak den samlede kostnadsøkningen fram mot 2016.

Dette blir enda tydeligere i figur 10. Her har vi summert personalkostnader og sammenlignet med «alle andre kostnader». Vi ser at personalkostnadene øker i perioden, og at det også er en viss økning i perioden etter 2017, - dvs. på et tidspunkt da inntektene var redusert.

Figur 10: Utvikling personalkostnader vs. øvrige kostnader (inflasjonsjustert)

Kostnadene som ikke er personalrelaterte holder seg på samme nivå i perioden, selv om de varierer en del fra år til år. Figur 9 viste at særlig investeringskostnadene varierer en del fra år til år. Vi har ikke gått nærmere inn i årsaker til dette, men antar at det kan ha sammenheng med at det har vært foretatt større enkeltinvesteringer. Også internhusleiekostnadene endrer seg litt i perioden, noe som nok primært skyldes omleggingene av UiOs internhusleieordning i hhv. 2013 og 2018. Husleiesatsene ble da endret med tilsvarende motregning mot fakultets bevilgning.

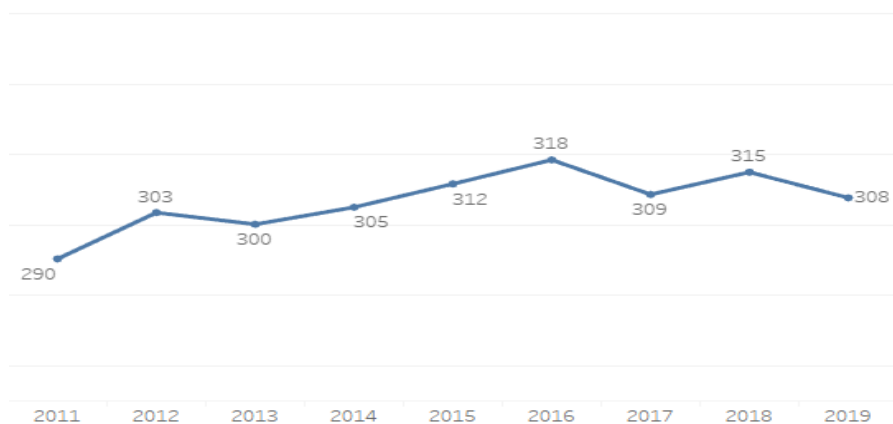
Personalkostnader og årsverk

I figur 9 og 10 så vi at kostnadsøkningen fram mot 2016 alene kan forklares med økning i personalkostnader. Fra 2011 til 2016 økte personalkostnadene med ca. 14%, fra 2013 til 2016 økte de med 7% (jfr. at det er særlig usikkerhet knyttet til tallene før 2013). Det ser også ut til at totale personalkostnader, målt som andel av totale inntekter, har vært økende i hele den siste tiårsperioden og i 2019 utgjorde 79%.

Skyldes økningen årsverksvekst – eller har den andre forklaringer?

Figur 11 viser årsverksutviklingen i perioden (merk at særlig tallene fra 2011 og 2012 må tas med forbehold, som tidligere påpekt).

Figur 11: Årsverksutvikling⁵

Figuren viser at det *har* vært en tydelig årsverksvekst i perioden. Er dette alene forklaringen på økningen i personalkostnader, eller har kostnadsøkningen også andre forklaringer?

I figur 12 forsøker vi å se på sammenhengen mellom årsverksutviklingen og personalkostnadsutviklingen. En god analyse av kostnader per årsverk forutsetter bedre data enn det som er tilgjengelig for UiO i perioden. Med disse forbeholdene har vi gjort en beregning fra 2013.

Figur 12: Årsverks- vs. personalkostnadsutvikling (inflasjonsjustert)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antall årsverk	300,2	305,0	311,6	318,5	308,6	315,0	307,7
Personalkostnader (i mill. kr)	229,3	233,1	236,7	243,8	234,0	239,9	237,6
Personalkostnader per årsverk (i tusen kr)	764,1	764,4	759,5	765,4	758,1	761,6	772,1

Figur 12 peker ikke i retning av at det har vært noen generell endring i kostnader per årsverk, - med *mulig* unntak av 2019 (den tilsynelatende økningen i kostnader per årsverk i 2019 gjelder for øvrig ikke bare for OD, - men hele UiO).

Det kan altså synes som kostnadsøkningen fram mot 2016 i sin helhet kan forklares med årsverksvekst.

Årsverkssammensetning og - endringer

Er årsverksøkningen knyttet til en bestemt type stillinger – og hvordan har årsverksutviklingen generelt vært i perioden?

⁵ Fra og med 1.1.2013 har UiO årsverkstall i form av øyeblikksbilder per den 1. i hver måned. Alle årsverkstallene i dette notatet er basert på gjennomsnittet av årets 12 målepunkter. I 2011 og 2012 finnes kun årsverkstall i form av øyeblikksbilder per 1. oktober, - dvs. tallene for 2011 og 2012 kan være mer utsatt for tilfeldige svingninger.

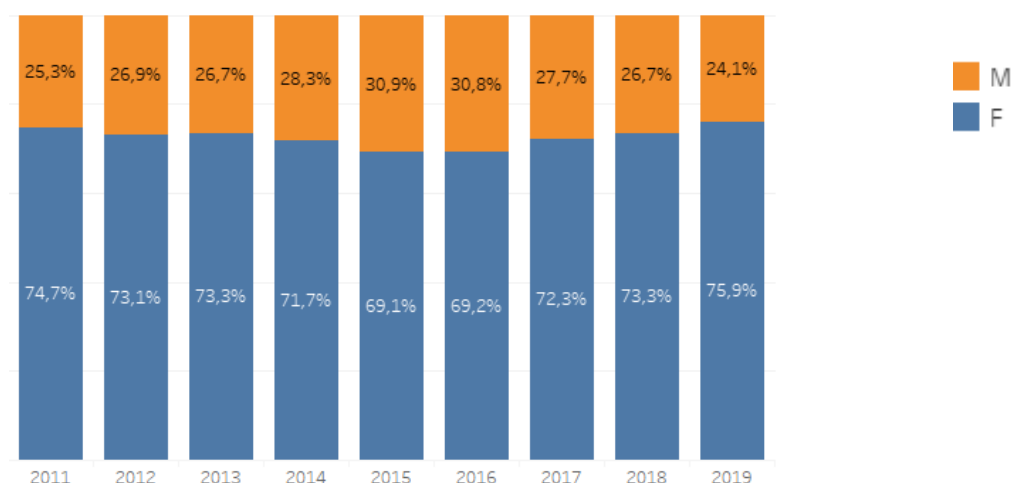
Figur 13: Årsverkssammensetning

		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
UFF, unntatt rekrutteringsst.	Andre stillinger, undervisning, forskning og formidling	27,1	26,2	26,4	28,5	29,7	32,4	34,2	33,9	33,7
	Hjelpstillinger for undervisning, forskning og formidling					1,8	2,0	1,3		
	Professor II	1,6	1,6	1,3	1,0	1,2	1,7	1,1	0,8	1,0
	Undervisnings- og forskerstillinger	62,1	63,4	64,6	64,3	65,4	65,2	64,9	66,8	63,1
	Total	90,9	91,1	92,3	93,8	96,9	101,3	101,0	101,4	97,9
Rekrutteringsst. llinger	Rekrutteringsstillinger	42,0	54,0	50,3	50,1	57,1	57,5	52,2	55,5	56,4
	Total	42,0	54,0	50,3	50,1	57,1	57,5	52,2	55,5	56,4
Andre	Andre drifts- og vedlikeholdsstillinger	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0		
	Andre stillinger	1,0	1,8							
	Ingeniører	37,4	36,0	35,8	38,7	39,4	39,9	37,4	40,2	36,4
	Kontorstillinger	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
	Lederstillinger	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,5
	Mellomlederstillinger	9,8	10,0	10,6	10,2	10,9	10,8	10,9	11,8	9,9
	Saksbehandler-/utrederstillinger	34,2	33,8	35,8	37,9	33,0	36,2	36,7	35,7	36,1
	Sosial- og helsefaglige stillinger	29,8	36,2	37,0	41,6	40,7	38,3	35,4	35,2	36,2
	Tekniske stillinger for undervisning, forskning og formidling	42,2	37,5	35,2	29,7	30,5	31,3	32,2	33,0	32,3
	Total	157,5	158,4	157,6	161,2	157,6	159,7	155,4	158,1	153,5
Grand Total		290,4	303,5	300,2	305,0	311,6	318,5	308,6	315,0	307,7

Tabellen viser at økningen i årsverk primært er knyttet til «Andre stillinger, undervisning, forskning og formidling» (underliggende data tyder på at dette primært er snakk om «instruktørtannleger» og «spesialtannleger») og til rekrutteringsstillinger. I motsatt retning trekker at det i perioden var en reduksjon i «Tekniske stillinger for undervisning, forskning og formidling» (stillingsbetegnelse «klinikksekretærer»). Det har i perioden også vært en del variasjon i «sosial- og helsefaglige stillinger» (stillingsbetegnelser «tannhelsesekretærer» og «sykepleiere»).

Et annet påfallende trekk ved årsverksutviklingen gjelder imidlertid fordelingen mellom faste og midlertidige stillinger, se figur 14.

Figur 14: Andel faste vs. midlertidige årsverk

Vi ser at det i perioden 2011-16 var en økning i midlertidige årsverk, mens det i perioden 2016-19 igjen har vært en vridning fra midlertidige til faste årsverk.

SITUASJONSFORSTÅELSE OG TILTAK VED OD

Sett over de siste 4-5 årene har OD hatt en svak inntektsutvikling. Allerede i virksomhetsrapportene 2016/2017 tematiserer OD behovet for tiltak for å få økonomien i balanse hvor de gradvis beskriver en stadig mer alvorlig situasjon og skisserer tiltak. VØS stiller spørsmål ved om situasjonsforståelsen har vært like tydelig ved fakultetet som helhet og om iverksettingen av tiltak / effektene av dem.

Først noen sitater fra virksomhetsrapportene per 3. tertial i 2016, 2017, 2018 og 2019:

- T3-2016 – «Det odontologiske fakultet har en stabil, men stram økonomi i langtidsperioden med et foreløpig akkumulert merforbruk på kr 0,3 mill. Fakultetet vil i fremtiden måtte søke andre inntektskilder enn KD for å dekke dagens driftsnivå. For å oppnå tilnærmet balanse i 2021 er det lagt inn vesentlige risikomønter i langtidsprognosen, særlig på inntektssiden. Ordinære løpende driftskostnader videreføres på dagens nivå og årsverksutviklingen er stabil med en liten økning knyttet til strategisk rekruttering. Foreløpig er det lagt inn et svært lavt investeringsnivå.»
- T3-2017 – «Det odontologiske fakultet har fortsatt en stabil, men betydelig tilstrammet økonomi [i] langtidsperioden. De siste årene har fakultetet klart å opparbeide seg et handlingsrom ved å overføre en vesentlig positiv saldo fra år til år. I år er denne summen betraktelig redusert blant annet pga avbyråkratiseringskuttene. Fakultetet ser seg nødt til å levere et langtidsbudsjett som ikke går i balanse. Budsjettet viser et totalt merforbruk på ca kr 10 mill i 2018 og kr 16 mill i langtidsperioden. Dette inkluderer vesentlige usikkerhetsfaktorer på inntektssiden. [...] Fakultetsledelsen vil bruke året 2018 på å finne gode løsninger for å imøtekomme og tilpasse oss et lavere tilskuddsnivå fra KD. Fakultetet vil søke å øke inntekter fra ekstern finansiering og pasientinntekter, men vil også se på mulig kostnadskutt. Vi vil i løpet av 2018 gå grundig gjennom årsverksutviklingen i et lengre perspektiv (minimum 5 år). Klinikkvirksomheten vil bli fulgt tett opp for å sikre kvalitet og inntjening.»
- T3-2018 – "Det mest nærliggende er å se på lønnsbudsjettet siden det er den største posten og den som øker mest. Det er innført stillingsstopp fom november 2018. På kort sikt har dekanen fom 2019 faset ut midlertidige stillinger samt holdt noen faste stillinger ubesatt. Dette utgjør ca 10-13 årsverk per år og totalt kr 47 mill. I tillegg skal instituttene innen juni 2019 ha gått gjennom bemanningsplaner, undervisningsregnskap og årsverksutvikling i et lengre perspektiv (minimum 5 år) med tanke på effektivisering og innsparinger. Stillingsplaner for vitenskapelige skal tilpasses utviklingen i befolkningens behov for tannhelse-tjenester og studieplanene fra 2013/2014."
- T3-2019 – «Fakultetet skal iverksette tiltak slik at driften igjen går i balansen senest i løpet av 2023. Det vil likevel ta noe tid for fakultetet å kunne opparbeide høyere inntekter og redusere kostnader ytterligere i forhold til de nye rammebetingelsene. Fakultetet vil fortsette dette arbeidet i 2020 hvor målet er å få driften i balanse i løpet av 2023. [...]
 - Fakultetet mottar årlig et tilskudd fra Helsedirektoratet (HD) for spesialistutdanning av tannleger. [...] Det er i forslag til statsbudsjett fra Helse og omsorgsdepartementet (HOD) for 2020 varslet et kutt i rammen. Det er i budsjett 2020 og langtidsperioden foreløpig ikke tatt høyde for eventuelle kutt i tilskuddet. [...] Det er [...] stor usikkerhet knyttet til størrelsen på et eventuelt kutt. Inntekter og kostnader i langtidsperioden er derfor videreført på samme nivå som 2019. Denne posten utgjør en vesentlig risiko i budsjett/prognose.
 - I langtidsprognosen er det budsjettert med investeringer kun til å drifte og opprettholde nivået på IT, AV, foto, pacs og Salud. Fakultetet har et stort udekket investeringsbehov som utgjør en betydelig risiko.
 - Varig rammekutt og ABE-reformen rammer fakultetet i en allerede vanskelig økonomisk situasjon.
 - Fakultetet har lite økonomisk handlingsrom i langtidsperioden. Det er et stramt budsjett med begrensede muligheter for å dekke eventuelle uforutsette kostnader.
 - Nedgangen i stillinger [i basisvirksomheten] skyldes fakultetets tiltak for å bedre den økonomiske situasjonen. Det er mange stillinger som holdes ledige, og det er planlagt ytterligere reduksjon i bemanningen ved å holde ledige stillinger ubesatt. Fakultetet utarbeidet et undervisningsregnskap i 2019 for begge instituttene – i 2020 vil revidering av studieplanene være gjennomført og bemanningsplaner vil bli utarbeidet.»

I møter med universitetsdirektøren høsten 2019 oppsummerte fakultetets dekan følgende når det gjelder å bringe fakultetets økonomi i balanse:

«Fakultetets plan for å komme i økonomisk balanse:

- Undervisningsregnskap er ferdigstilt og bemanningsplaner skal utarbeides som en konsekvens av det i tillegg til at studieplanene.
- Holde stillinger ubesatt
- Fase ut enkelte stillinger knyttet til spesialistutdanningen
- Legge inn tentative eksternt finansierte prosjekter i langtidsprognosen
- Fokus på pasientregnskapet – relevante priser – kontrollrutiner må på plass i forhold til:
 - endring av priser – månedlige rapporter kontrolleres av kliniksjefer
 - bruk av behandlingskoder som ikke genererer inntekter – kontrollrutiner
 - rapport på pasienter som står med status «Bestilt time» i fortid. Rapport og årsak (ikke møtt?; ikke skrevet journal?)
- Øke gjennomføring på master og bachelorprogrammet slik at måltallet nås. Større bruk av Ferdighetssenteret for 1. års studentene med sikte på identitetskapende arbeid og således redusere frafall
- Internasjonalisering - øke antallet studenter som reiser på utveksling
- Øke gjennomføring på PhD programmet
- Større gjennomslag på søknader om forskningsmidler fra EU og NFR
- Gjennomgang av fakultetets administrative ressurser – vurdere samarbeid på enkeltområder med Det medisinske fakultet deriblant forskerstøtte.

Hvilke tiltak er iverksatt for å komme i økonomisk balanse?

- Stillingsstopp er innført. Alle kritiske stillinger som må videreføres eller kunngjøres skal godkjennes på instituttledernivå eller fakultetsdirektørnivå før endelig godkjenning gjøres sekvensielt av dekan.
- Nye priser og behandlingskoder i pasientregnskapet ble innført mai 2019.
- Politisk arbeid og ordinær saksbehandling i samarbeid med universitetsledelsen med sikte på å forhindre ytterligere kutt på tilskudd til spesialistutdanningen. Både i forhold til KD og HOD.
- Identitetskapende arbeid på 1. studieår for å forhindre overgang til medisin
- Suppleringsopptak av studenter som har startet odontologistudier i utlandet på 2. og 3. studieår.
- Økt fokus og involvering av dekanatet på internasjonalisering overfor studentene.
- Programstyret for forskning har fått i oppdrag å kartlegge gjennomføringsgrad på PhD programmet – vurdere risikoforhold og komme opp med anbefalinger som gjør at gjennomføring på normert tid i PhD programmet bedres med 50 %.
- Innledende forhandlinger om samarbeid vedrørende forskerstøtte med Det medisinske fakultet

Når vil tiltakene få effekt og med hvilken økonomisk virkning?

- Kandidattallet på masterstudiet har økt kraftig på de kull hvor frafallet har vært størst – effekt i løpet 2 år.
- Pasientregnskapet – forventes å se resultater i rapportering på 3. tertial i 2019
- Bemanningsreduksjon i løpet av 2021.
- Gjennomføring på PhD – effekt 2021/2022
- Internasjonalisering – effekt 2020
- Antallet søkere på utvekslingsprogrammene er øket med 100 % fra 2018 til 2019.»

Kommentarer fra VØS

Vi konstaterer at OD har vært klar over de økonomiske utfordringene helt fra 2016. Situasjonsforståelsen har vært omtalt i virksomhetsrapportene fra 2016, og aktuelle tiltak har vært omtalt – også i egen oppfølging høsten 2019 med universitetsdirektøren.

Det ser for oss ut til å ha vært høyt fokus på inntektssikring:

- Innenfor den ordinære (bevilgningsfinansierte) virksomheten har man vært opptatt av bedre resultater, særlig på utdanningssida med redusert frafall og bedre gjennomføring.
- OD har iverksatt tiltak for å sikre/øke pasientinntektene.
- Det har vært jobbet mye mot KD/HOD/Helsedirektoratet for å sikre tilskuddet til spesialistutdanningen.
- OD har også lagt ekstra vekt på å øke omfanget av de eksternt finansierte prosjektene, herunder nettobidragets størrelse.

På kostnadssida har OD innført kortsiktige/midlertidige tiltak som en streng vurdering av nyansettelser og reduksjon av investeringer. En mer langsiktig bemanningsplan, tilpasset et lavere inntektsnivå, ser ut til å ha latt vente på seg, men er nå på trappene.

I virksomhetsrapport T1-20 rapporterer OD selv at den økonomiske situasjonen har forverret seg, også uavhengig av COVID-19-situasjonen. Det synes som om tiltakene som OD tidligere har skissert ikke har hatt ønsket effekt.